

משרד החינוך

מינהל תקשוב, טכנולוגיה ומערכות מידע

תקצוב בתי ספר מקצועיים (שעברו לפיקוח משרד החינוך) בשנה"ל

תשע"ח

תקנה: 20-46-06-11

מס' קול קורא במרכב"ה: 8170

בתוקף מיום 31.8.17 עד ליום 18.9.17

תקציב 2017 שנה"ל תשע"ח

1. מבוא:

כיום מצויים בפיקוח משרד החינוך בתי ספר לחינוך מקצועי טכנולוגי בהם לומדים כ- 150,000 תלמידים. במקביל, 10,000 תלמידים נוספים לומדים בבתי ספר מקצועיים הנמצאים בפיקוח ובתקצוב של משרד הכלכלה. חלק מבתי הספר האלה עוברים עם השנים לפיקוח משרד החינוך, ואולם – יש צורך בתקופת מעבר של עד שלוש שנים לתגבר את בתי הספר הללו בהיבטים השונים, על מנת להביאם למודל תקצוב ולמצב דומה למוסדות המקצועיים טכנולוגיים שבפיקוח משרד החינוך. קול הקורא מיועד לבתי ספר הנ"ל לצורך מתן הקצבה בשנת הלימודים תשע"ח והכל בהתאם לקריטריונים המפורטים בקישור [הבא](#).

2. הגופים המתקצבים:

בעלויות על בתי ספר מקצועיים – מרכזי חינוך שהיו תחת תקצוב ופיקוח משרד הכלכלה ושעברו בשנה"ל תשע"ז לפיקוח משרד החינוך ותוקצבו ע"י המשרד בשנה"ל תשע"ז, המקיימים בחטיבה העליונה חינוך טכנולוגי במגמות מאושרות על ידי משרד החינוך ומחזיקים ברישיון כדין לפי חוק פיקוח על בתי ספר התשכ"ט – 1969 עבור בתי ספר בחטיבה העליונה שהן מלכ"ר (להלן מוסדות ציבוריים).

3. אוכלוסיית היעד:

תלמידי מגמות טכנולוגיות בבתי הספר הנ"ל הלומדים בחטיבה העליונה.

4. המרכיבים המתקצבים ואופן החלוקה:

מאחר ובשנה"ל תשע"ז תוקצבו בתי הספר שעברו לפיקוח משרד החינוך עבור הצטיידות, ואין צורך בצידוד נוסף, בשנה"ל תשע"ח יתוקצבו בתי הספר הללו עבור שני הנושאים הבאים בלבד:
תגבור לימוד
טיפול בפרט
בהתאם לקריטריונים בקישור [הבא](#):

1. תגבור לימוד במקצועות מתמטיקה, אנגלית, מקצוע טכנולוגי מוביל במגמה ומקצוע התמחות

להסמכה טכנולוגית מקצועית לעמידה בהסמכה 2.1 לקריטריון ללימודי המשך לדיפלומה

טכנאי.

2. טיפול בפרט.

משרד החינוך

מינהל תקשוב, טכנולוגיה ומערכות מידע

5. היבטים לוגיסטיים:

- הבקשות תוגשנה במערכת מרכב"ה ע"י הבעלות על ביה"ס ויהיו חתומות דיגיטלית ע"י שני מורשי חתימה.

לבקשה יש לצרף את המסמכים הבאים:

- **טופס 149:** דוח תקציב מול ביצוע לפעילות המבוקשת - (הטופס מופק ממערכת מרכב"ה – מצ"ב דוגמא). במסמך זה יש לפרט מה התקציב שאושר לפעילות המבוקשת, בשנה"ל תשע"ז (2016) ומה בוצע. בעמודה השמאלית ביותר לכתוב מה הצעת התקציב לשנה"ל תשע"ח (2017).
- **טופס 150:** טופס מקוון (מופק ממערכת מרכב"ה) בו יצוין: המטרה לשמה מבוקשת ההקצבה.
- **K001 נספח א' - התחייבות על עמידה בתנאי הסף** – מצ"ב המכתב עליו יש לחתום – ללא שינויים.
- **K002 נספח ב' - פרטי הבקשה:**

עבור תגבור לימודי יש לפרט את נושאי התגבור, מספר ש"ש נדרש בכל בית ספר.

עבור טיפול בפרט: הדרכה ושעות ייעוץ חינוכי:

- ❖ עבור הדרכה: המדריך יהווה דמות בוגר וכתובת מרכזית לתלמידיו, ידאג לביטחונם האישי של חניכיו בזמן הלימודים ויקיים עבודה חינוכית פרטנית. על המדריך להיות בעל תואר ראשון (לפחות) ממוסד מוכר להשכלה גבוהה. בעל 4 שנות ותק מלאות בהוראה. תעודת הוראה או רישיון הוראה או רישיון לעיסוק בהוראה. חובת הוראה בהיקף של שני ש"ש. המדריך יהיו תחת פיקוחו של המפמ"ר / המפקח עפ"י תחום הדעת.

יש לפרט את מספר הש"ש והתקציב הנדרש לנושא ההדרכה.

- ❖ ייעוץ חינוכי: תפקיד היועץ החינוכי לסייע לתלמיד כפרט ולבית ספר כמערכת, במטרה להביא לתפקוד מיטבי ולמיצוי מרבי של יכולות התלמידים, ע"י טיפול בבעיות פרטניות ועידוד האווירה והלמידה.

יש לפרט את מס' הש"ש ותקציב נדרש לנושא הייעוץ החינוכי (מצ"ב תאור תפקיד היועץ החינוכי).

יש לוודא כי המסמכים הנדרשים במערכת מרכב"ה נסרקו למערכת ובתוקף עד 31.12.2017.

6. ברורים לגבי הגשת הדוח יש להפנות בטלפון 02-5602914/5 בימים א - ה', בין השעות 08:30 - 11:00

או בדואל: דוד davidha2@education.gov.il, או: גלית galitmi2@education.gov.il

בנושא הדוא"ל יש לציין את מספר הבקשה המופק ממערכת מרכב"ה.

משרד החינוך

מינהל תקשוב, טכנולוגיה ומערכות מידע

תיאור תפקיד הייעוץ החינוכי בבית הספר

מגמת הייעוץ החינוכי

מגמת הייעוץ החינוכי לסייע לתלמיד כפרט ולבית-הספר כמערכת חברתית אירגונית, במטרה להביא לתפקוד מיטבי ולמיצוי מרבי של הכוחות הטמונים בהם, באווירה תומכת ומקבלת, בהסתמך על זכויות הילד.

מטרות

הייעוץ החינוכי, המייצג את תחום בריאות הנפש במערכת, והאמון על תהליכים התפתחותיים של הפרט והארגון, יעמיד את יכולתו המקצועית לרשות הנהלת בית-הספר והצוות החינוכי, לשם חתירה מתמדת משותפת להשגת המטרות החינוכיות הבאות:

1. לסייע לצוות החינוכי בבית-הספר לקדם סביבה חברתית-לימודית מיטבית, המקדמת צמיחה רגשית- תוך אישית ובין אישית, המעניקה תחושת בטחון, שייכות ומסוגלות ומפתחת אוטונומיה בקרב תלמידים, מורים והורים.
2. לפתח מודעות של המערכת החינוכית לצורכי הפרט, תוך רגישות והתייחסות אל השונות באוכלוסיית התלמידים והמורים, באמצעות יצירת תנאים המאפשרים ביטוי ייחודי (אותנטי).
3. לפתח תהליך ייעוצי שבו יגיע הפרט להכרת עצמו והכרת יכולותיו, נטיותיו ושאיפותיו מתוך שליטה וניווט עצמי.
4. לפתח ולטפח כישורים חיוניים, אשר יעניקו כלים ויכולת התמודדות פעילה עם מצבי חיים מגוונים מעולמו של התלמיד לקראת צמיחה אישית ואורח חיים משמעותי בעתיד ("כישורי חיים" ו"אינטליגנציה רגשית").
5. לפתח כישורי חוסן (resiliency) של פרט ומערכת להתמודד עם תהליכים התפתחותיים ומשברים בלתי צפויים, וכן עם מצבי לחץ ומשבר המהווים חלק ממהלך החיים.
6. לסייע בפיתוח התלמיד כלומד עצמאי הלוקח אחריות על למידתו, תוך הגברת מודעות בצוות ההוראה לתהליכי הלמידה שלו ושל תלמידיו.
7. לפתח מודעות, רגישות, אמפתיה ואחריות לזולת, תוך הדגשת ערך התרומה והנתינה.
8. לסייע בפיתוח קשר של מעורבות ושיתוף פעולה בין ההורים ובית-הספר, כיסוד לקיום אקלים מיטבי.

משרד החינוך

מינהל תקשוב, טכנולוגיה ומערכות מידע

מסגרת העבודה

ההגדרה הרשמית של משרד החינוך לאיש המקצוע הממלא תפקיד יועץ חינוכי היא "מורה יועץ". תנאי העסקתו וכפיפותו המקצועית הם בהתאם להגדרת השרות הפסיכולוגי הייעוצי (שפ"י) ומעוגנים בחוזר מנכ"ל. (מ"א/1, מ"ה/1, ס"ב/7 (א), נ"ח/1).

רישיון ייעוץ והסמכה

רישיון ייעוץ קבוע או זמני, יוענק לעובד הוראה בעל תואר אקדמי שני לפחות בייעוץ חינוכי מטעם מוסד מוכר להשכלה גבוהה מהארץ או מחו"ל, ובעל תעודת הוראה ממוסד מוכר להכשרת עובדי הוראה בארץ או בחו"ל.

לשם קבלת רישיון ייעוץ קבוע נדרש תהליך הערכת עבודתו של היועץ על-ידי הייעוץ הבכיר. יועץ חינוכי יועסק בבית-ספר בהסכמת היועץ הבכיר בתיאום עם המפקח הכולל.

כפיפות

היועץ כפוף מקצועית לדרישות הפרופסיה, ליועץ הבכיר ולאגף שפ"י, ופדגוגית ומנהלית למנהל בית-הספר והפיקוח הכולל.

היקף משרה

משרת היועץ מעוגנת בתקן (במסגרת השכל"מ) בחטיבות העליונות בהקף של 1.7 ש"ש לכתה. מומלץ להקצות שעות ליועץ בכל חטיבות הגיל בבתי-הספר, כדי שיתאפשר לו לתת שרות ייעוצי ההולם את הצרכים של התלמידים ומערכת בית-הספר. (1 ש"ש לכל כתה לפחות בביה"ס היסודי, 1.5 ש"ש בחט"ב, בהמלצת המזכירות הפדגוגית 1989, 2002).

היועץ חייב להורות לפחות 1/3 משרה בכתה, (מעצם הגדרתו כ"מורה יועץ", ועל סמך הסכמות עם המזכירות הפדגוגית) מומלץ שילמד בכתה על-פי תוכנית שתעסוק בנושאים ייעוציים (כמו, "כישורי חיים").

תנאי עבודה

1. לרשות היועץ יועמד חדר עבודה מתאים, שמידותיו וריהוטו מאפשרים עבודה עם יחידים ועם קבוצות.

2. מומלץ, כי היועץ יהיה חבר בצוות ההנהלה ושותף בעיצוב מדיניות בית-הספר, כדי שיוכל להשפיע על קידום המיטביות ופיתוח אורח חיים בריא במערכת.

היועץ מחויב לתהליכי פיתוח מקצועי מתמשך, בכפוף למדיניות שפ"י ובפיקוח הייעוץ הבכיר.

משרד החינוך

מינהל תקשוב, טכנולוגיה ומערכות מידע

מיומנויות היועץ

היועץ החינוכי פועל באמצעות ארבע מיומנויות יסוד, אשר שילובן והאיזון ביניהן מייחד את עבודתו. ייעוץ - Counseling מבוסס על יחסים בין-אישיים מקצועיים בין יועץ לנועץ. חשיבותו המרכזית בכך שהוא מעמיד לרשות הנועץ כוח מקצועי מיומן, שעמו הוא יכול לשוחח ולברר את בעיותיו ובעזרתו הוא יכול לתכנן ולבחור את דרכו בתבונה בשעה שהדבר נחוץ לו ביותר.

- **היוועצות – Consultation** - מבוסס על התחלקות בידע מקצועי עם גורמי מקצוע נוספים (פסיכולוגים, הורים, מורים, מנהל). היועץ בתהליך זה, נפגש עם איש מקצוע אחר (אחד או יותר), ובאמצעות מפגש זה מופעלים ידע וניסיון מתחומו של כל משתתף (גם אם רמת המומחיות אינה מאוזנת) על מנת להתמקד במציאת פתרון לבעיה מסוימת.
- **תאום - Coordination** התפקיד התיאומי מופעל על ידי היועץ על מנת לתאם בין שירותים בקהילה לצרכים מאותרים בקרב תלמידים, מורים והורים. היועץ עוסק בתאום בין גורמים שונים בתוך בית - הספר, ובין גורמים במעטפת של בית-הספר לבין צרכי הפרט כגון: שפ"ח, שירותי רווחה, שירותי בריאות הנפש, גורמים העסקים בקליטת עלייה וכדומה.
- **ניהול תוכניות - Program-Managing** - הפעלה של תוכניות התפתחותיות ומניעתיות, באמצעות הכשרת צוותים חינוכיים ויישומן בקרב התלמידים, בליווי מערך בקרה והערכה.

תהליך העבודה

התהליכים הייעוציים מתבצעים על-ידי היועץ באמצעות ארבע המיומנויות הנ"ל בהתייחסותו לפרט, לקבוצה ולמערכת.

התהליך הייעוצי בסיוע למערכת, או לחלקים ממנה כולל תהליך מושכל של מספר שלבים:

- מיפוי וזיהוי מערכת על כל היבטיה: איתור צרכים, זיהוי כוחות, אוכלוסיות יעד (פרט, קבוצות ומערכת), ומצבים מקדמים או בולמים מיטביות.
- ארגון המידע והצגתו בפני הנהלת בית-הספר והצוות החינוכי במטרה להגביר מודעות ולרתום לפעולות התערבות חינוכיות על סמך הנתונים.
- פיתוח תוכניות ומנגנונים אירגוניים להתערבות פרואקטיבית או ריאקטיבית, בהתאמה למציאות הבית-ספרית.
- פיתוח עקרונות ודרכים לשוב, מעקב והערכה של תהליכי התערבות המתקיימים בבית-הספר.

תחומי פעילות היועץ

תוואי הפעילות של היועץ נגזר מחיבור של מטרות שפ"י ומטרות משרד החינוך, הדגשי המחוזות השונים ומדיניות בית-הספר בה הוא פועל.

תוכנית העבודה של היועץ תיגזר מנתוני המיפוי הבית-ספרי ותבנה על-ידו בתיאום עם המנהל, בהלימה למדיניות בית-הספר ובזיקה למטרות שפ"י, תוך ראייה בו-זמנית של צרכי הפרט והמערכת.

משרד החינוך

מינהל תקשוב, טכנולוגיה ומערכות מידע

הפעילות תיגזר מהיקף המשאבים העומדים לרשות היועץ ובית-הספר, ועל פי סדרי עדיפויות, ותכלול את התחומים הבאים:

פיתוח צוות בית-ספרי - יתבסס על העקרונות הבאים:

- שיתוף פעולה ועבודת צוות.
- יצירת דיאלוג משמעותי בין השותפים במערכת.
- רגישות לפרט כישות הוליסטית.
- איתור מקורות כוח אצל התלמיד
- יצירת מצבים המאפשרים הצלחה
- יצירת מצבים המאפשרים ביטוי עצמי

● **פיתוח והטמעת תוכניות התפתחות, התערבות ומניעה:**

כמו: כישורי חיים – ליבת התוכניות היעוציות מצויה בתוכנית כישורי חיים. התמודדות עם מצבי לחץ ומשבר, מעברים ונושאים מניעתיים הם הרחבה והדגשה של היבטים מסוימים מתוך כישורי חיים (ראה נספח). התוכניות תופעלנה על-ידי המחנכים בהדרכה ובליווי היועץ, כדי שתתגשמה כאורח חיים ותרבות בית-הספר.

● **ייעוץ לתלמיד כפרט:** מיועד לסייע לו להתמודד עם קשיים (זמניים או מתמשכים) בתחומי חייו השונים.

מורכב מן הפעולות הבאות:

- איתור ראשוני וזיהוי הבעיה.
- התערבות קצרת טווח (במידת הצורך).
- ריכוז המידע ותיאום בין הגורמים השונים הקשורים לבעיה, והפנייה (במידת הצורך).
- ניהול הטיפול (Case Management), מעקב ויישום ההמלצות.

בייעוץ לתלמיד כפרט יושם הדגש על טיפול בילדים עם צרכים ייחודיים:

- ילדים במצבי סיכון
 - ילדים לקויי למידה
 - ילדים "משולבים"
 - ילדים מחוננים
 - ילדים עולים - רב תרבותיות בבית-הספר
- **ייעוץ / היועצות להנהלה ולצוות המורים** בנושאים כגון:

משרד החינוך

מינהל תקשוב, טכנולוגיה ומערכות מידע

- היועץ הוא משאב הדרכה לצוותים בתחומים הבאים: זיהוי איתותי מצוקה, שיכלול כלים בהתייחסות אל התלמיד כפרט וכלי הנחייה של המחנך ובעלי תפקידים בבית-הספר.
- פיתוח תנאים המקדמים עבודת צוות: הנעה ומניעת שחיקה, דרכי קבלת החלטות, יוזמה, אחריות ומנהיגות.
- ארגון המערכת
- התמודדות עם הטרוגניות ורב תרבותיות
- יצירת אקלים מיטבי
- תהליכי למידה
- קריאה מושכלת של נתונים מתוך תהליכי הערכה ומדידה, תיווכם למערכת, בניית תוכניות התערבות מבוססות על הנתונים והטמעתם.
- יוזמה לתהליכי מדידה חינויים ואיסוף נתונים המצויים במערכת.

מצבי לחץ ומשבר

- סיוע ומעורבות בהערכות המערכת החינוכית להתמודדות בשעת חירום ומשבר, שתכלול את הפעולות הבאות:
 - הכשרת הצוות החינוכי
 - הכנת תוכניות מגירה
- התערבות באירועי חירום ומשבר: ברמה התערבות ראשונית ושניונית.
- תיעוד שיטתי של הטיפול באירועים, לצורך למידה והפקת לקחים.

התמחויות ספציפיות בעבודת היועץ במסגרות חינוך

עיסוקם של יועצים חינוכיים בשכבות הגיל השונות של מערכת החינוך ובמסגרות החינוך המיוחד מחייבות הגדרה ספציפית של מטלות התפקיד ושל ההכשרה הספציפית בכל אחת ממערכות אלה. תיאור התפקיד הבסיסי של היועץ החינוכי על כל מרכיביו משקף את עבודת היועצים בכל המערכות החינוכיות. עם זאת לשם דיוק בתיאור העיסוק להלן מפורטים התמחויות ספציפיות לכל אחת ממסגרות הגיל השונות.